

DÜNYADA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

KUZEY ve DOĞU AVRUPA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Editörler

Mahmut Zengin - Abdurrahman Hendek

Yazarlar

Cemil Oruç - Kübra Cevherli - Mehmet Kurt - Hümeyra Güteryüz Erken - Zeynep Kaya

Salih Tuzer - Elif İçöz Arslan - Mahmut Zengin - Ömer Akpınar - Mustafa Cabir Altıntaş - İrfan Erdoğan

**KUZEY VE DOĞU AVRUPA'DA
OKULLARDA DİN EĞİTİMİ**

Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları
The Center for Values Education Press

© Eserin Her Türü Basım Hakkı Anlaşmalı Olarak
Ensar Neşriyat'a Aittir.

ISBN: 978-605-72730-7-9

Sertifika No: 50201

Kitabın Adı:

Kuzey ve Doğu Avrupa'da Okullarda Din Eğitimi

Editörler

Doç. Dr. Mahmut Zengin
Doç. Dr. Abdurrahman Hendek

Yayın Koordinatörü

Hulusi YİÇİT

Yayına Hazırlayan

Muhammet Fatih ADAK

Tasarım

Rümeysa DOĞAN

Baskı-Cilt

ÇINAR MAT. ve YAY. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

100. Yıl Mahallesi Matbaacılar Caddesi

Ata Han No: 34/5 Bağcılar - İSTANBUL

Tel: 0212 628 96 00 Faks: 0212 430 83 35

Sertifika No: 4510

1. Basım

Aralık, 2023 / 1000 adet basılmıştır.

İletişim

Ensar Neşriyat Tic. A.Ş.

Düğmeciler Mah. Karasüleyman Tekke Sok. No: 7 Eyüpsultan / İstanbul

Tel: (0212) 491 19 03 - 04 Faks: (0212) 438 42 04

www.ensarnesriyat.com.tr siparis@ensarnesriyat.com.tr

KUZEY VE DOĞU AVRUPA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Editörler
Doç. Dr. Mahmut ZENGİN
Doç. Dr. Abdurrahman HENDEK

İstanbul, 2023

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Bölüm I: Danimarka’da Okullarda Din Eğitimi	13
<i>Prof. Dr. Cemil ORUÇ</i>	
Bölüm II: Estonya’da Okullarda Din Eğitimi	47
<i>Dr. Öğr. Üyesi Kübra CEVHERLİ</i>	
Bölüm III: Finlandiya’da Okullarda Din Eğitimi	87
<i>Arş. Gör. Mehmet KURT</i>	
Bölüm IV: İsveç’te Okullarda Din Eğitimi	125
<i>Dr. Hümevra GÜLERYÜZ ERKEN</i>	
Bölüm V: İzlanda’da Okullarda Din Eğitimi	155
<i>Doç. Dr. Zeynep KAYA</i>	
Bölüm VI: Letonya’da Okullarda Din Eğitimi	201
<i>Dr. Öğretim Görevlisi Salih TUZER</i>	
Bölüm VII: Litvanya’da Okullarda Din Eğitimi	227
<i>Elif İÇÖZ ARSLAN</i>	
<i>Doç. Dr. Mahmut ZENGİN</i>	
Bölüm VIII: Moldova’da Okullarda Din Eğitimi	263
<i>Dr. Ömer AKPINAR</i>	
Bölüm IX: Norveç’te Okullarda Din Eğitimi	297
<i>Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Cabir ALTINTAŞ</i>	
Bölüm X: Ukrayna’da Okullarda Din Eğitimi	335
<i>Doç. Dr. İrfan ERDOĞAN</i>	
Yazarlar Hakkında	377

ÖNSÖZ

Din olgusu tarihsel olarak birey ve toplum üzerindeki etkisini farklı şekillerde devam ettirmektedir. Modern dönemde dinin birey ve toplum üzerindeki etkisinin giderek azaldığına dair ortaya konulan tezler belli bir hakikati barındırmakla birlikte etkisinin tamamen ortadan kalktığı söylenemez. Günümüzde geleneksel inanç sistemleriyle kendilerini tanımlamayan bireylerin sayısında bir artış olduğu çeşitli araştırmalarla teyit edilmektedir. Bunun yanında inanç bağlamında yeni bazı tanımlama biçimleri de dikkat çekmektedir. Örneğin; kendilerini geleneksel dini inançlarla tanımlamayan ama sadece inançlı olarak gören ya da özellikle Avrupa'da kendilerini dini yok (no religion) olarak açıklayanların sayısı da artmaktadır. Bütün bu gelişmeler elbette ülkelerin din ve eğitim politikalarını da etkilemektedir. Yaşanan süreçler din eğitiminin kamusal alandaki pozisyonunu kaybedebileceği düşüncesini akla getirirse de tam aksine din eğitiminin okul eğitiminin bir parçası olarak değerlendirilmesi gerektiğine dair bakış açısı da giderek güç kazanmaktadır. Elbette din eğitiminin yeri ile ona nasıl bir amaç yüklendiği arasında önemli bir ilişki söz konusudur. Özellikle çok kültürlü ve çoğulcu toplum yapısının ortaya çıkardığı etnik ve dini çeşitliliğin bir arada yaşaması, barış ve

huzurun temin edilmesi gibi sosyolojik gerçeklikler nedeniyle din bir inanç sistemi olmasının yanı sıra sosyal ve kültürel bir olgu olarak da önemsenmektedir. Din eğitimi de bu amaçları gerçekleştirmede kültürler arası eğitimin kritik bir bileşeni olarak varlığını pekiştirmektedir.

Toplumsal uyum ve entegrasyon, nefretle mücadele gibi konularda ülkelerin geliştirdikleri politikalar için birçok alanla birlikte din eğitiminden de katkı bekledikleri tartışmasız bir gerçektir. Dinin aynı zamanda ülkeler açısından ulusal kimliğin koruyucu mekanizmalarından birisi olarak da görülmesi onun önemi ve yerini daha da sağlamlaştırmaktadır. Aynı zamanda din ve vicdan özgürlüğünün ulusal ve uluslararası hukuk metinlerinde temel bir hak olarak tanımlanması da okul eğitimi içerisinde din eğitiminin yer almasının en önemli dayanakları arasında yer almaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına inandıkları dini veya felsefi anlayış doğrultusunda kamu otoritesinden bir eğitim talep etmeleri temel bir hak olarak değerlendirilmektedir.

Çok kültürlü ve çoğulcu bir toplumsal sistemde bireylerin dini ve kültürel anlamda en yoğun karşılaştıkları alanların başında okullar gelmektedir. Okul, çocuklara yaşadığı toplumun temel kültürel, tarihsel, dini ve manevi değerlerini aktararak kritik bir sosyalleşme mekanizması olarak işlev görürken, aynı zamanda farklılıkların ve çeşitliliğin belirli ölçülerle uyumunu sağlayan bir öğrenme ortamı da sağlamaktadır. Din eğitimi, neredeyse tüm toplumlarda üzerinde tartışılan bir konu olmakla birlikte bazı istisnalar dışında neredeyse bütün ülkelerde okul eğitiminin bir parçasıdır ve bu sürece katkı sağlayacak önemli bir potansiyel taşımaktadır.

Ülkelerin eğitim sistemleri gibi din eğitimi uygulamaları da kendi dini, kültürel ve tarihsel kökleri ile yakından ilgilidir. Her ülke kendi şartları ve dünyadaki gelişmeler

doğrultusunda din eğitime yönelik çeşitli politikalar ve uygulamalar geliştirmişlerdir. Ülkenin dini yapısı, din-devlet ilişkileri gibi unsurlar okullarda din eğitiminin yerini belirlemede önemli bir etkiye sahiptir. Ülkelerin din eğitimi ile ilgili tecrübe ve uygulamalarının bilinmesi, bu alanda ortaya çıkan ihtiyaç ve problemlerin nasıl çözüme kavuşturulacağı, çeşitlilik içeren bir toplumda herkesin memnun olacağı bir din eğitimi modeli ve yaklaşımının avantaj ve dezavantajlarının neler olabileceğine dair önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu amaçla dünyada farklı ülkelerdeki din eğitimi tecrübelerini bölgesel olarak ortaya koyacak bir kitap serisi oluşturulması planlandı. Ülkelerin bu konudaki tecrübelerinin bir bütünlük içerisinde ortaya konulabilmesi için temel bir çerçeve hazırlandı ve yazarların bu çerçeveyi dikkate alarak ilerlemeleri sağlandı. Ülkelerin yönetim ve dini yapısı ve din devlet ilişkileri, eğitim sistemi ve din eğitiminin bu eğitim sistemi içerisindeki yeri, din eğitiminin okul eğitimi içindeki hukuki statüsü, öğretim programları ve ders kitapları, din eğitiminde uygulanan temel yaklaşımlar ve içerik, kamu okulları dışında özel/ dini okullarda din eğitimi uygulamaları, din eğitimi alanına öğretmen yetiştirme süreçleri ve temel güncel tartışmalar bölümlerin yazımında dikkate alınan ana başlıklardır. Oluşturulan bu çerçeve ülkelerin din eğitimi ile ilgili gerçekliklerini önemli ölçüde ortaya koymaktadır.

Elimizdeki bu kitap bu serinin dördüncüsünü oluşturmaktadır. “Kuzey ve Doğu Avrupa’da Okullarda Din Eğitimi” başlığını taşıyan kitapta (alfabetik sırayla) Danimarka, Estonya, Finlandiya, İsveç, İzlanda, Letonya, Litvanya, Moldova, Norveç ve Ukrayna okullarındaki din eğitimi incelenmektedir. Bu bölgede bulunan Belarus kaynaklara ulaşımdaki sıkıntı ve yazar bulunamaması sebebiyle kitaba dahil edilememiştir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında birçok insanın gayret ve emeği bulunuyor. Öncelikle çalışmaya bölümlerini yazarak katkı sunan tüm değerli meslektaşlarımıza teşekkürü bir borç biliyoruz. Bu kitap çalışmasının gerçekleşmesine ve yayınlanmasına başından beri güçlü destek veren Değerler Eğitimi Merkezi Direktörü Hulusi Yiçit'e ve onun şahsında Değerler Eğitimi Merkezi'ne ve değerli çalışanlarına da teşekkür ediyorum. Bu seri kitap çalışmasının Türkçe literatürde bu alandaki önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

İstifade edilmesi temennisıyla...

Mahmut ZENGİN & Abdurrahman HENDEK

BÖLÜM I

DANİMARKA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Danimarka'da Okullarda Din Eğitimi

Cemil ORUÇ*

Giriş

Danimarka genel olarak Avrupa'nın en seküler ülkelerinden biri olarak bilinir (Böwadt, 2020, s. 3). PEW'in 2018 araştırması bu durumu açıklar mahiyettedir. Buna göre Danimarkalıların %8'i dinin hayatlarında "çok önemli" olduğunu, %12'si en az ayda bir kez ibadete katıldığını, %10'u her gün dua ettiğini ve %15'i Tanrı'ya kesin olarak inandığını ifade etmiştir. Yalnızca bu verilere bakılarak din eğitiminin Danimarka eğitim sistemi içerisinde önemli bir yer edinmediği değerlendirilebilir. Oysa Danimarka'da ilköğretimde din eğitimi zorunlu dersler arasındadır (MfE, 2022). Üstelik 2019 tarihli Eğitim Yasası, "Hristiyan kültürel mirasını" koruma ve bu mirası öğretmeyi her okulun bir görevi olarak tanımlamıştır (Böwadt, 2020, s. 3). Ayrıca 5.9 milyonluk toplam nüfusun %72.2'si ulusal kilise olan Evanjelik Luteryen Halk Kilisesi (Folkekirken) üyesidir (<https://m.statbank.dk>). İlköğretimde ve bazı liselerde din eğitimi Hristiyanlık te-

---

* Prof. Dr. İnönü Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, cemil.oruc@inonu.edu.tr ORCID: 0000-0002-9870-8597

BÖLÜM II

ESTONYA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Estonya'da Okullarda Din Eğitimi

Kübra CEVHERLİ*

Giriş

Avrupa Birliği üyesi olan ve Baltık ülkelerinin en kuzeyinde yer alan Estonya Cumhuriyeti, 1940 yılında Sovyetler Birliği'ne katılmış, birliğin dağılmasıyla 1991 yılında bağımsızlığını elde etmiştir. Estonya, gelişmekte olan ülkeler statüsündedir. Estonya'nın Batı ile ilişkileri 1994 yılından itibaren gelişmeye başlamış, Avrupa Birliği'ne 2004 yılında üye olmuştur.

Nüfusu 1.365.884 olan Estonya, Avrupa Birliği'nin en az nüfuslu ülkelerinden biridir (Statistics Estonia, 2021). Estonya'nın güçlü yönleri arasında ekonomik dinamizm, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın kullanımı yer almaktadır. Estonya tarih boyunca göç alan bir ülke olmuş, göçler nedeniyle de farklı etnik kökenlerden gelen insanlar bir arada yaşamıştır. Bu durum ülkede farklı dini inançlara mensup kimselerin de bir arada yaşamaları anlamına gelmektedir. Ülkenin kozmopolit yapısı ve dini açıdan heterojen oluşu din eğitiminin şekillenmesinde etkili olmuştur.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Eğitimi Ana Bilim Dalı, kcevherli@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2592-3325.

BÖLÜM III

FİNLANDİYA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Finlandiya'da Okullarda Din Eğitimi

Mehmet KURT*

Giriş

Finlandiya, coğrafi olarak İsveç ve Rusya arasında yer alan bir İskandinav ülkesidir. 1809 yılına kadar İsveç, 1917 yılına kadar ise Rus hakimiyetinde yer almıştır. 1917 yılında Rusya'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Ülkenin yönetim şekli parlamenter demokrasiye dayalı cumhuriyettir. 2023 yılı verilerine göre ülkenin nüfusu 5.545.475'tir (Finland Population, 2023). Ülke nüfusunun %96,1'i Fin vatandaşlarından oluşurken; nüfusun %87,3'ünün ana dili Fince, %5,2'sinin ana dili İsveççe ve %7,5'inin ana dili ise diğer diller olduğu bilinmektedir (Statistics Finland, 2019). Ülkenin resmi dilleri Fince ve İsveççedir. Fin vatandaşı olmayıp ülkede ikamet eden nüfusun büyük çoğunluğunu Estonya, Rusya ve Irak vatandaşları oluşturmaktadır (Statistics Finland, 2020). Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında diğer birçok Avrupa ülkesi gibi endüstriyel kalkınma atılımı yaşayan Finlandiya, eğitim alanında da birçok reform gerçekleştirmiştir. Özellikle 1970'li yıllarda

---

* Arş. Gör., Sinop Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı. mehmetkurt@sinop.edu.tr ORCID: 0000-0002-6021-1024

BÖLÜM IV

İSVEÇ'TE OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

İsveç'te Okullarda Din Eğitimi

Hümeyra GÜLERYÜZ ERKEN*

Giriş

Anayasal monarşi ile yönetilen İsveç, Avrupa'daki seküler ülkelerden birisidir ve devletin resmi bir dini yoktur. Fakat okullarda din eğitimi zorunlu olarak okutulmakta ve eğitimde mezhepler üstü bir yaklaşım benimsenmektedir. Derste belirli bir dine odaklanılmayıp, dinler hakkında genel bilgiler verilmektedir. Ek olarak öğrencilerin dersten muaf olmaları söz konusu değildir. Din eğitiminde uygulanan bu yaklaşım oldukça ilgi çekicidir. Çalışmada sırasıyla İsveç devlet yapısına, ülkedeki eğitim sistemine, okullardaki din eğitimi uygulamalarına, din eğitiminde uygulanan yaklaşımlara, din eğitiminin içeriğine ve son olarak da din eğitimi ile ilgili güncel tartışmalara yer verilmiştir.

1. Devlet, Toplum ve Din

İsveç, Kuzey Avrupa'da İskandinav yarımadasında yer alan bir ülkedir. İsveç (Sweden) isminin MS 98 gibi erken bir tarihte Romalı yazar Tacitus tarafından bahsedilen bir halkın

---

* Dr., Milli Eğitim Uzmanı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Kalem Müdürlüğü, humeyraguleryuz@gmail.com ORCID: 0000-0002-4207-9883

BÖLÜM V

İZLANDA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

İzlanda'da Okullarda Din Eğitimi

Zeynep KAYA*

Giriş

Kuzey Atlantik ve Kuzey Buz Denizi arasında yer alan İzlanda, İskandinav ada ülkesidir (Halfdanarson, 2010). İlk kez 861 yılında Norveçliler tarafından keşfedilen ve 1918 yılına kadar Danimarka'ya bağlı bir devlet olarak kalan İzlanda, 17 Haziran 1944'te bağımsızlığını kazanmıştır (Bjarnason, 2011, s. 40). Mart 1949'da NATO üyesi olmasına rağmen NATO'da ordusu olmayan tek ülke durumundadır (Tatham, 2009).

İzlanda coğrafi konumu nedeniyle Soğuk Savaş döneminde NATO'da önemli bir rol oynamıştır. Son yıllarda buzulların erimesi nedeniyle bölgede yeni ulaşım yollarının açılması ve daha önce bilinmeyen petrol ve doğal gaz gibi kaynakların keşfedilmesiyle ülkenin jeo-stratejik önemi yeniden artmıştır (Yıldız, 2013). Diğer OECD ülkelerine kıyasla nispeten düşük vergilere ve ayrıca dünyadaki en yüksek sendika üyeliğine sahip bir piyasa ekonomisine sahip olan İzlanda; yaşam kalitesi, sivil özgürlüklerin korunması,

---

* Doç. Dr. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İlahiyat Fakültesi. zeynep.kaya@asbu.edu.tr ORCID: 0000-0002-5565-8171

BÖLÜM VI

LETONYA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Letonya'da Okullarda Din Eğitimi

Salih TUZER*

Giriş

Sovyet komünizminden sonra parlamenter demokrasiye geçen, hatta NATO'ya katılan, az sayıda nüfusu içerisinde farklı birçok etnik ve kültürü barındıran Letonya, emsaline az rastlanılan bir yapıya sahiptir. Çokkültürlü olmasında, özellikle 2007'deki ekonomik kriz sebebiyle göç alıp dışarıya göç vermesi de etkili olmuştur (Balodis, 2011, s. 1). Resmi adıyla Letonya Cumhuriyeti, Baltık ülkesi olarak anılan üç ülkeden biri olup, diğer Baltık ülkeleri Litvanya ve Estonya ile sınır komşusudur (Filipsone, 2005, s. 52). Resmi dili Letonca olmakla birlikte, Letonya'da ayrıca Litvanca ve önemli oranda Rus nüfusu sebebiyle Rusça da konuşulmaktadır (Balodis, 2013, s. 208).

Letonya'daki etnik çeşitlilik ve çok kültürlülük dini alana da yansımıştır. Hristiyan nüfusu ağırlıkta olsa da Letonya nüfusu Luteran, Ortodoks, Roman Katolikleri gibi birçok farklı mezheplere bağlı topluluklardan oluşmaktadır. Bu çeşitliliğe bir de Sovyet Rusya'sının baskıcı ateist ideolojisinin

---

* Dr. Öğretim Görevlisi, Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, salih.tuzer@deu.edu.tr ORCID: 0000-0002-5833-0219

BÖLÜM VII

LİTVANYA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Litvanya'da Okullarda Din Eğitimi

Elif İÇÖZ ARSLAN*

Mahmut ZENGİN**

Giriş

Litvanya Cumhuriyeti, Baltık Denizi'nin doğu kıyısında yer alan bir Avrupa ülkesidir. Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya Cumhuriyeti, Letonya Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti ile sınır komşusudur. Ülkenin yüzölçümü 65.300 km²'dir, nüfusu 1 Ocak 2021 verilerine göre 2,8 milyondur (Official Statistics Portal, 2014). Başkenti ve en büyük şehri Vilnius'tur. Konuşulan dil, Litvancadır. Ülkede hakim din Katolik Hristiyanlıktır. Litvanya'nın siyasi sistemi parlamenter bir cumhuriyettir. 1992 tarihli anayasası, Litvanya Cumhuriyeti'nde kabul edilen tüm yasaların temelini oluşturmaktadır. Ülke, Mart 2004'te NATO üyesi, Mayıs 2004'te Avrupa Birliği (AB) üyesi olmuştur (One World Nations Online, 2018). Öte yandan Litvanya ciddi iç çatışmaları olmayan uyumlu bir

---

* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi, MEB Öğretmen, arslanelif@hotmail.com.tr ORCID: 0000-0003-1840-8736

** Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı, zengin@sakarya.edu.tr ORCID: 0000-0002-9042-7379

BÖLÜM VIII

MOLDOVA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Moldova’da Okullarda Din Eğitimi

Ömer AKPINAR*

Giriş

Moldova 27 Ağustos 1991 yılında Sovyetler Birliği’nden ayrılarak bağımsızlığını elde eden bir Güney Doğu Avrupa ülkesidir. Ülke, coğrafi olarak, bazen Balkanlar’da bazen de Doğu Avrupa’da gösterilmektedir. Resmi olarak Moldova Cumhuriyeti kendisini Kuzeydoğu Balkan ülkesi olarak tanımlamaktadır. Prut ve Dinyester nehirleri arasında bulunan ülke bulunduğu yer itibariyle her üç tanıma da uygundur.

Moldova’nın yüzölçümü 33.843,5 kilometre karedir. Başkenti Kişinev’dir. Ülke doğu, kuzey ve güneyden Ukrayna’ya, batıdan ise Romanya’ya komşudur. Romanya sınırı boyunca Prut nehri geçer. Ukrayna ile 939 km Romanya ile 450 km sınıra sahiptir. Denize ulaşımı yoktur. Ancak Ukrayna ile yapılan anlaşma gereği Ukrayna limanını kullanabilmektedir (Republic of Moldova, t.y.). Ülke nüfusu 2022 sonu itibariyle 2.603.813 kişidir. Bu sayıya ayrılıkçı bölge olan ve kendisini bağımsız devlet olarak tanımlayan Transdinyester bölgesi dahil değildir (Moldova İstatistik Bürosu, 2023).

---

* Dr, Milli Eğitim Bakanlığı, Kongaz Süleyman Demirel Moldova-Türk Lisesi, Gagavuzya-Moldova, omerakpnr25@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5007-7880

BÖLÜM IX

NORVEÇ'TE OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Norveç'te Okullarda Din Eğitimi

Mustafa Cabir ALTINTAŞ*

Giriş

Kuzey Avrupa ülkelerinden biri olan Norveç, yaklaşık beş buçuk milyon nüfusu bulunan ve İskandinav Yarımadası'nın batısında yer alan bir ülkedir. Resmi adı Norveç Krallığı olan, Finlandiya, İsveç ve Rusya ile sınır bağlantısı bulunan bu ülkenin, batıda Atlas Okyanusu'nun bir kolu olan ve ülke ismiyle özdeşleştirilen Norveç Denizi'ne kıyısı vardır. Başkenti Oslo'dur ve 1905'ten beri anayasal monarşi yani meşrutiyet ile yönetilmekte olup ülkenin resmi dili Norveççedir.²Norveç, bir Avrupa Birliği ülkesi olmamakla birlikte AB ülkeleriyle arasında geleneksel güçlü bağlara sahiptir. Dünyada petrol ve doğalgaz ihracatında önde gelen ülkelerden biri olması ve kişi başına düşen milli gelirin yüksek olması sebebiyle ekonomik anlamda zengin sayılmaktadır (Önal, 2016). Ekonomik şartlar ve sunduğu hayat standartları açısından Norveç, dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biri kabul edilmektedir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi. mcabiraltintas@gmail.com ORCID: 0000-0002-8991-7047,

1 <https://www.ssb.no/en/befolkning/folketall/artikler/this-is-norway-2021>

BÖLÜM X

UKRAYNA'DA OKULLARDA DİN EĞİTİMİ

Ukrayna'da Okullarda Din Eğitimi

İrfan ERDOĞAN*

Giriş

Doğu Avrupa'da yer alan Ukrayna, yaklaşık 603.700 kilometrekarelik yüzölçümü (*Official Website of Ukraine, 2023*) ile Rusya'dan sonra kıtanın en büyük ülkesi konumundadır. Kuzeyde Belarus, doğuda Rusya, güneyde Azak Denizi ve Karadeniz, güneybatıda Moldova ve Romanya, batıda Macaristan, Slovakya ve Polonya ile komşu olan ülkenin nüfusu Şubat 2022 verilerine göre 41.130.432'dir (*State Statistics Service of Ukraine, 2023*). 2001 yılında yapılan ulusal nüfus sayımına göre¹ toplam nüfusun %77.8'inin Ukrayna uyruklu olduğu görülmektedir (*State Statistics Committee of Ukraine, 2021*).

Ukrayna'da okullarda din eğitimi konusunu ele alan bu bölümde, Ukrayna devlet ve toplum yapısı hakkında kısaca

---

* Doç. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: ierdogan@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2452-1252

1 2001 Ukrayna nüfus sayımı, bugüne kadar bağımsız Ukrayna nüfusunun tek nüfus sayımıdır. Ukrayna Devlet İstatistik Komitesi tarafından 1989'daki son Sovyetler Birliği nüfus sayımından on iki yıl sonra, 5 Aralık 2001'de yapılmıştır. Bir sonraki Ukrayna nüfus sayımının 2011'de yapılması planlanmış ancak defalarca ertelenmiş olup hâlâ gerçekleştirilememiştir.

Dünyada farklı ülkelerde okullarda din eğitimi uygulamalarını ele alan kitap, bu konudaki tecrübeleri bir bütünlük içerisinde sunmaktadır. Bu doğrultuda ülkelerin yönetim ve dini yapısı ve din devlet ilişkileri, eğitim sistemi ve din eğitiminin bu eğitim sistemi içerisindeki yeri, din eğitiminin okul eğitimi içindeki hukuki statüsü, öğretim programları ve ders kitapları, din eğitiminde uygulanan temel yaklaşımlar ve içerik, kamu okulları dışında özel/dini okullarda din eğitimi uygulamaları, din eğitimi alanına öğretmen yetiştirme süreçleri ve temel güncel tartışmalar hakkında bilgiler verilmektedir.

Dünyada okullarda din eğitimi kitap serisinin dördüncüsünü oluşturan bu kitapta Kuzey ve Doğu Avrupa coğrafyasını oluşturan ülkeler ele alınmaktadır. Danimarka, Estonya, Finlandiya, İsveç, İzlanda, Letonya, Litvanya, Moldova, Norveç ve Ukrayna okullarındaki din eğitimi uygulamaları bu kitapta incelenmektedir. Ülkelerin din eğitimi ile ilgili tecrübe ve uygulamalarının bilinmesi, bu alandaki ihtiyaç ve problemlerin çözümüne ışık tutacak ve önemli katkılar sağlayacaktır.

siparis @ensarnesriyat.com.tr

